

Eyðun Elttør og Karsten Hansen á oljuferð til Alaska

Komandi sunnudag fara landsstýrismennirnir í oljumálum og fíggjarmálum á kunningarferð til Alaska. Saman við teimum eru eisini 14 umboð fyrri ymsar stovnar. Ferðalagið skal vitja amerikanska oljufelagið ARCO og annars síggja, hvussu oljuvinnan og fólkið og samfelagið í Alaska annars hava staðið seg í útviklinginum seinastu 30 árin

JAN MÜLLER

Ikki meira enn heimaftur komin av fyrstu ferð síni í útlandinum skal Eyðun Elttør, landsstýrismaður í oljumálum aftur av landinum. Hesaferð gongur leiðin í ein heilt annan heimspart, men framvegis er tað oljan, sum kallar.

Komandi sunnudag fara ikki færri enn 16 føroyingar til Alaska, og fremst í hesum stóra ferðalagnum eru tveir landsstýrismenn. Umframt oljumálaráðharran verður eisini landsstýrismaðurin í fíggjarmálum, Karsten Hansen við á ferðini til Alaska. Hini umboðini eru m.a. frá Oljufyrirsitingini, Fróðskaparsetrinum, Fiskirannsóknarstovuni, Mentamálastýrinum, Landsverkfrøðingsstovninum, Menningarstovuni og fjølmíðlunum.

Tað er amerikanska oljufelagið Arco, ið saman við hinum feløgnum í oljubólki, sum arbeidir á føroyska økinum, Texaco, Conoco og Murphy, hevur boðið føroysku umboðnum at vitja í Alaska. Talan er um at síggja, hvussu Arco arbeidir, hvussu oljuvinnan hevur ment seg í landinum, hvussu fólkið hevur tikið ímóti henni, hvørjar avleiðingar hon hevur havt á samfelagið har og hvussu roynt verður at verja náttúruna.

Fyrti steður á ferðini er London, har vitjað verður á høvuðsskrivstovuni hjá Arco. Síðani verður farið við flogfari til Seattle í Oregon, og þaðani víðari til Anchorage í Alaska, har Arco hevur sína høvuðsstøð. Higani verður farið við flogfari til Prudhoe Bay heilt har norðuri. Har liggja stóru oljukeldurnar og oljan, sum verður flutt gjøgnum tær 800 fjórðingar longu oljuleiðingarnar til Valdez oljuhavnina fyrri sunnan.

Eisini skulu føroyingar vitja í Barrow, sum er norðasta búplássið í hesum partinum av heiminum. Her búa bert 1200 fólk, og ætlanin er, at føroyingarnir skulu hitta inuíttafólkið, sum býr her.

Eitt av endamállum við túrinum er eisini at vísa føroyingum, hvussu tað hevur eydnast at liva upp til tey sera strongu umhvørviskrøvini frá myndugleikunum.

Tað er greitt, at umframt at síggja, hvussu oljuvinnan og eitt so viðkvamt land hóska saman, so verður eisini møguleiki hjá eitt nú landsstýrismanninum í fíggjarmálum at hoyra,

hvussu myndugleikarnir og oljufelögin hava megnað at gera avtalur um skatt og avgjöld.

Stórt ríkidømi

Tað er ein sannroynd, at oljan hevur skapt stórt ríkidømi í hesum risastóra amerikanska statinum, ið er størri enn alt Europa tilsamans. Kortini búa ikki færri enn 800.000 fólk her, av teimum eru 200.000 inuítar. Hini eru tilfýtarar mest úr øðrum statum í USA.

Vælfærin frá oljuni er so mikið stór, at tú rindar ikki skatt í Alaska. Meðal inn-tøkan hjá einum íbúga er millum 350.000 og 400.000 kr. Aftrat hesum fáa allir íbúgar eina ferð um árið ein kekk uppá 14.000 kr. sendandi.

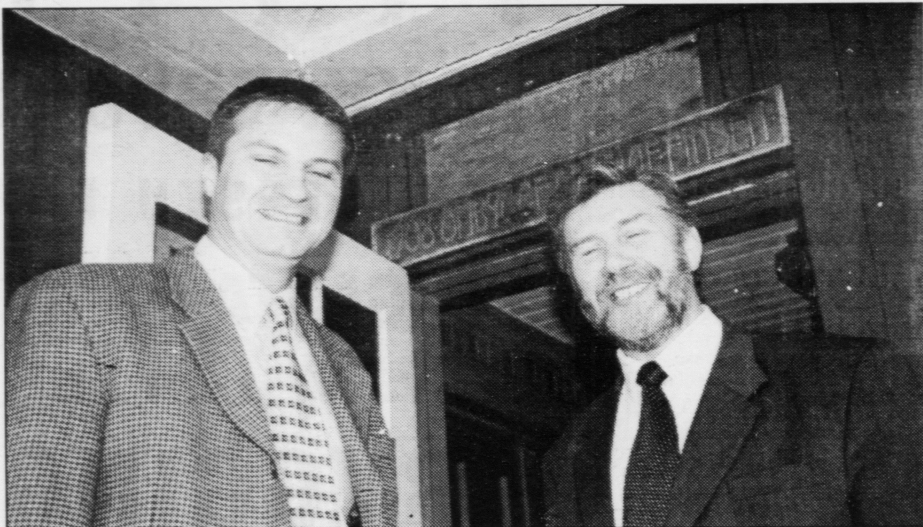
Eins og hjá norðmonnum fer ein stórtur partur av avgjaldinum frá oljufeløgnum í ein oljugrunn, sum er ætlaður at brúka úr, tá verri tíðir koma.

Sosíalurin skilur, at amerikanska oljufelagið Arco metir tað vera áhugavert hjá fólkinum í einum nýggjum og eisini sera viðkvømt náttúruøki sum Føroyum at síggja, hvussu oljuvinnan hevur ávirkað - uppá gott og ilt - eitt annað land og tess íbúgar. Hóast føroyingar higartil mest hava sæð, hvussu norðmenn og bretar hava borið seg at, so kundi tað verið áhugavert at hugt heilt aðrar staðir eisini. Eisini verður mett, at tað kann vera sera áhugavert fyrri føroyingar, sum nú skulu til at áseta reglur og treytir til oljufelögin, ikki minst á umhvørvisøkinum, men eisini tá talan er um at áseta skattir og avgjöld, at hyggja at gongdini í Alaska. Her er talan um eina eins spennandi søgu sum tann um Norðsjógvin.

Nýggj oljuleiing

Tað eru tvey stór oljufeløg, sum arbeida í Alaska. Umframt Arco er tað eisini BP. Hesi bæði felögin royna nú at fáa loyvi til at bora eftir olju í nýggjum økjum har norðuri, í tí teir nevna tað órørda Wilderness. Tað er óvíst um felögin fáa loyvi til tess, tí mong halda tað vera skeiðt at nema tey náttúruvøkru og fullkomiliga óspiltu økini har norðuri og vesturi í Alaska.

Oljusamtakið, sum hevur boðið føroyingunum til Alaska, hevur arbeitt við Føroyar í eina tíð. Fyrst vóru bert Texaco og Conoco við, men seinna eru eisini Murphy Oil og her til seinast Arco komin uppá. Tað er

Texaco, sum er operatørur. Samtakið hevur nógvar teigar vestan fyrri Bretland, og nú vónar tað at kunna vera við í leiðingini við Føroyar eisini.

Føroyska ferðalagið verður í Alaska í eina viku.

Á kortinum niðan fyrri síggja vit Anchorage fyrri sunnan, vit síggja oljuleiðingina, sum gongur gjøgnum alt Alaska til oljufeltini í Prudhoe Bay og longur vesturi síggja vit Barrow. Øll hesi plássini skal føroyska ferðalagið vitja

Ein av fremstu jarðfrøðingunum hjá Arco, Chris Atkinson stendur á odda fyrri kanningunum á føroyskum øki. Her hittir hann Eyðun Elttør, oljumálaráðharran í Tinganesi. Mynd jan

